

Politikai kaip naujienų šaltinis: Nepilnamečių apsaugos įstatymo priėmimo atvejis

Adomas Taraskevičius

Vilniaus universiteto Komunikacijos fakulteto
tarptautinės komunikacijos studijų programos magistrantas
Vilnius University, Faculty of Communication,
Student of International Communication Master Degree Programme
Saulėtekio al. 9, I rūmai, LT-10222 Vilnius
Tel. (+370 5) 236 6115
El. paštas: *adomas.taraskevicius@kf.vu.lt*

Žiniasklaida – vienas iš pagrindinių komunikacijos proceso tarp demokratinės visuomenės grupių elementų. Atlikdama visuomenės informavimo funkciją žiniasklaida užtikrina, kad piliečiai reikiamu atveju – pavyzdžiui, balsuodami – priims tinkamus sprendimus, o valdžios institucijos ir politikai taip pat galvos apie savo veiksmus, siekdami išvengti kritikos, visuomenės neigiamos nuostatos arba siekdami didesnio populiarumo ir pakliūti į valdžios institucijas. Kita vertus, elgdamosi taip, kaip ir visi, būdamos tiesiog visumos dalimi, valdžios institucijos ir politikai nėra įdomūs, todėl šios dvi grupės nuolat turi galvoti, kaip sudominti ir atkreipti į save dėmesį begaliniame informacijos sraute.

Šio straipsnio tikslas – įrodyti, kad tie politikai, kurie svarstant ir priimant Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymą (toliau – Nepilnamečių apsaugos įstatymą) daugiausia kalbėjo Seimo plenariniuose posėdžiuose, buvo dažniausiai Lietuvos internetinės žiniasklaidos ir vieno iš dienraščių pasitelkiami kaip naujienų šaltiniai, neatsižvelgiant į kalbos turinį.

Straipsnyje aptariami politikų ir žiniasklaidos santykiai, analizuojama politikų ir žiniasklaidos tarpusavio priklausomybė, kokiomis priemonėmis politikai siekia patraukti žiniasklaidos dėmesį. Tyrimu parodoma, kaip pasisakymų ilgis ir dažnumas svarstant konkretų įstatymo projektą gali nulemti žiniasklaidos dėmesį, o kartu ir matomumą visuomenei.

Reišminiai žodžiai: *žiniasklaida, politinė komunikacija, žiniasklaidos dienotvarkė, politikai*

Žiniasklaidos vaidmuo tarp politiko ir rinkėjo

Žiniasklaida – neatsiejama politinės komunikacijos proceso dalis. Politinės diskusijos, aktualijos yra glaudžiai susijusios su žiniasklaidos turiniu, todėl tinkamas politiko pasirodymas žiniasklaidai ir tinkamas bendravimas su žurnalistais yra vienas iš jo sėkmės garantų ir sėkmingo, visuomenei patrauklaus įvaizdžio kūrimo dalių (McQuail, 2010).

Mokslininkai iki šiol diskutuoja, ar politikai labiau priklauso nuo žiniasklaidos ar žiniasklaida nuo politikos. Nors žiniasklaida turi nuolatinį politinių naujienų poreikį, tačiau jei politikai ir iš tikrųjų dominuoja televizijos žiniose, interneto ar spaudos naujienose, tai dar nereiškia, kad jie yra tie, nuo kurių žurnalistai priklauso. Būtent pastarieji nusprendžia, kurie politinio gyvenimo lygmens faktai visuomenei svarbūs žinoti, o kurie – ne. Žiniasklaida pateikiamus faktus neišvengiamai aiškina,

praplečia, komentuoja, todėl ji padeda kurti teigiamus arba neigiamus politikų įvaizdžius, o auditorijai spręsti, kiek vienas ar kitas politikų sprendimas teisingas, kuo jis naudingas ar žalingas. Taigi žiniasklaida yra ta, kuri nusprendžia, kas ir kaip bus pateikta auditorijai.

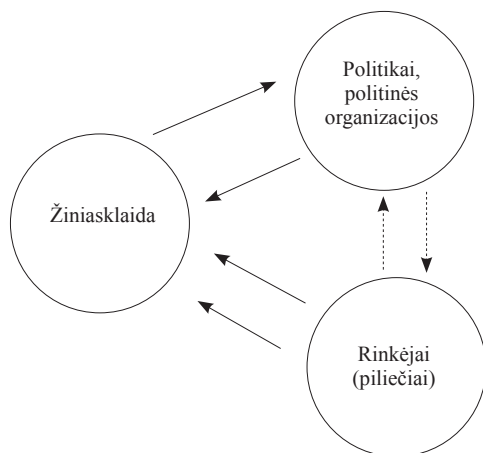
Kita vertus, jei nėra politikų – nėra ir politinių naujienų. Nebūtų savivaldybės tarybos narių, merų, vicemerų – neturėtume jokių naujienų apie savivaldybių veiklą arba ji be politikų būtų labai blanki, marginali, o dažnai net ir neįdomi. Nebūtų parlamentarų – būtų sunku pagrįsti vieną ar kitą faktą apie bet kokią valstybės vykdomą politiką – ekonominę, socialinę, tarptautinę ir pan. Tokiu atveju kalbėti apie politiką būtų apskritai sunku, nes tiesiog nebūtų žmonių, kurie politiką formuotų.

Esant žiniasklaidos priemonių įvairovei, o internetinei žiniasklaidai suteikiant galimybę pasisakyti be žurnalisto, politikai yra laisvi rinktis – kam suteikti vertingos informacijos, kuri užtikrins pranešimo, o kartu ir žiniasklaidos priemonės populiarumą, o kam – ne. Akivaizdu, kad abi pusės viena kitai reikalingos ir yra suinteresuotos palaikyti tarpusavio santykius. Politikai iš tiesų žurnalistams gali suteikti vertingos informacijos, o žurnalistai savo ruožtu pasiūlyti politikams taip reikiama matomumą.

Remiantis Briano McNairo (2011) politinės komunikacijos schema, galima teigti, kad apskritai žurnalistai yra visuomenės ir žiniasklaidos tarpininkai: visuomenė reaguoja į politikų veiksmus, kurie pateikiami žiniasklaidoje, politikai reaguoja į žiniasklaidos pranešimus, kuriuos vienaip ar kitaip vertina jų rinkėjai (žr. schemą).

B. McNair (2011) nurodo, kad politikai siekia patraukti žiniasklaidos dėmesį

savo programomis, reklaminėmis akcijomis, viešaisiais ryšiais. Reaguodama į tai žiniasklaida rengia vienokius ar kitokius pranešimus, juos pateikia rinkėjams, o šie savo nuomonę apie politikų veiksmus išreiškia laiškais, komentarais, kurie per žiniasklaidą pasiekia ir politikus. Tiesa, B. McNair (2011) savo politinės komunikacijos schemoje nenurodo tiesioginio ryšio tarp rinkėjų (piliečių) ir politikų, kuris realiame gyvenime yra akivaizdus. Politikų susitikimai su rinkėjais, dalyvavimas įvairiose šventėse, demonstravimasis viešose erdvėse laikytinas taip pat politinės komunikacijos dalimi, tačiau tokiu atveju politiko matomumas yra mažesnis. Vokiečių mokslininkas Winfriedas Schulzas remdamasis ilgamečiu Vokietijos krikščionių demokratų partijos rinkimų kampanijų organizatoriumi Peterui Radunskiu teigia, kad politikas, bent kartą pasirodęs televizijos ekrane, gali pritraukti daugiau dėmesio ir rinkėjų balsų nei bendraudamas su rinkėjais tiesiogiai per priėmimus, lankdamasis renginiuose, gyventojų susirinkimuose ir pan. (Schulz, 2008). Nors ir būtų

Schema. Politinės komunikacijos schema (remiantis B. McNair, 2011)

galima diskutuoti, ar politiko tiesioginis kontaktas su rinkėju (ne per žiniasklaidos kanalus) yra mažiau efektyvus nei mediatizuotas, tačiau žiniasklaidos galia pasiekti platesnę auditoriją neabejotina.

Pažymėtina, kad B. McNairo (2011) modelis netinka internetinei komunikacijai, kuri dar labiau išplečia politikų galimybes bendrauti su piliečiais. Politikai internete gali tiesiogiai bendrauti su rinkėjais, pavyzdžiui, rašyti pranešimus ar žinutes savo tinklaraštyje arba socialinio tinklo *Facebook* paskyroje, suteikdami progą rinkėjams komentuoti savo įrašus. Tokiu atveju žurnalistas tampa nebereikalingas, o žiniasklaida – tik pranešimo perdavimo kanalu. A. Balčytienės ir A. Vinciūnienės teigimu, jau tampa įprasta, kad dauguma Europos Sąjungoje dirbančių žurnalistų ieško informacijos valdžios institucijų interneto tinklalapiuose. Žurnalistai naudoja internetą nuolatos ir nesivargina dalyvauti spaudos konferencijose ir pan. renginiuose. Didėjant žinių srautams, redakcijų darbo krūviui („24 darbo valandų redakcijos“), patys žurnalistai turi vis mažiau laiko rinkti ir pasirinkti faktus, todėl vis labiau linksta naudoti jau parengtas naujienas (pavyzdžiui, pranešimus spaudai). Internetas jiems pateikia užtektinai naujos informacijos naujiems pranešimams, o įvairūs tinklaraščiai, forumai leidžia sužinoti naujausius diskusinius klausimus ir matyti, kaip viena ar kita naujiena interpretuojama ar kuria linkme vienas ar kitas įvykis gali pakrypti (Balčytienė, Vinciūnienė, 2010).

Nors politikai ir yra pagrindiniai politinių naujienų šaltiniai, tačiau vien tai negarantuoja jiems vietos žiniasklaidos dienotvarkėje (Strömbäck, Nord, 2006). Tai reiškia, kad vien aukštos politinės pareigos

negarantuoja, kad politikas pateiks į naujienų pranešimus kaip naujienos šaltinis. Paprastai galioja taisyklė – jei politiniame gyvenime nėra skirtingo požiūrio į tam tikrą dalyką, t. y. nėra konflikto, tai nėra verta naujienos. Vadinasi, politikai, norėdami patekti į žiniasklaidos akiratį, turi mokėti ir suprasti, kaip tai daryti. Jie turi suvokti, kokie įvykių, problemų aspektai ar apskritai temos gali būti įdomios visuomenei, kuriuos ji įsimins (McCombs, 2004). Aki vaizdu, kad jei politikas apskritai nepareiškia savo nuomonės tam tikru klausimu ar neturi ką pasakyti, jis nėra įdomus ne tik žurnalistui, bet ir visuomenei. O jei politinės arenos dalyvis nematomas ar neparodo savo darbo rezultatų visuomenei, jis negali pretenduoti būti išrinktas į valstybės ir savivaldybių valdžios organus. Dėl to politikos komunikacijoje svarbu ne tik tai, kuriuos temas ar problemos aspektus politikas akcentuoja ir kaip jais siekia atkreipti visuomenės ir žiniasklaidos dėmesį. Nors, kaip teigia Travisas N. Ridout ir Robas Mellenas jaunesnysis (2007), daugumai žurnalistų vadinamoji gera žurnalistika asocijuojasi tik su faktų pateikimu išdėstant įvairias nuomones be savo interpretacijų ar komentarų, t. y. taip, kaip mokoma įvairaus lygio žurnalistikos mokyklose, tačiau iš esmės žiniasklaida visada ieško to, kas nekasdieniška, konfliktiška, kontroversiška, t. y. to, kas galėtų sukelti skaitytojų nepasitenkinimą, nuostabą ar net pyktį. Čia verta prisiminti amerikiečių polinių kampanijų konsultanto Rogerio Aileso žodžius, kuriuos galima percituoti taip: „Jei du politikai stovi ant scenos, o priešai yra orkestro duobė ir vienas sako: „Aš žinau, kaip išspręsti Artimųjų Rytų konfliktą“, o kitas tuo metu eidamas kalbėti įgriūna į orkestro duobę, – kuris iš jų bus pagrindinė

vakaro žinių naujiena?“ (Ridout, Mellen Jr., 2007). Realiame politiniame gyvenime dažnai matoma, kad dažnam politikui yra ne tiek svarbu, ką ir kokia tema sakyti, o kaip pasakyti arba kaip tą temą tiesiog išnaudoti siekiant kurti ar įtvirtinti savo įvaizdį. JAV atlikti tyrimai rodo, kad ryšys tarp politikų ar politinių partijų pranešimų, pasisakymų ir žiniasklaidos priemonėse skelbiamų žinių yra menkas. Žiniasklaida linkusi labiau pabrėžti politikų poelgius ar pasisakymus ne politinėmis ar ekonominėmis temomis (Ridout, Mellen Jr., 2007). Tokiu būdu žurnalistai gali labai iškreipti realų vaizdą ir kartu klaidinti visuomenę arba, politikų laimei, nukreipti dėmesį nuo esminių, visuomenei itin aktualių klausimų ir problemų. Pavyzdžiui, politikai savo kontroversiškais ir įžūliais veiksmais ar tariamų problemų iškėlimu gali nukreipti žiniasklaidos ir visuomenės dėmesį, taip siekdami dangstyti savo galimą korupcinę veiklą ar potencialų skandalą. Kaip teigia Maxwellas McCombasas (2004), žurnalistų klaidos ir klaidingas informacijos pateikimas ir iš dalies profesinio profesionalumo ir etikos normų nepaisymas gali sukelti nemažus skandalus ar socialinius pokyčius. Gali paaiškėti žiniasklaidos ir politikų korupciniai ryšiai, siekiant abiem pusėms naudingų sprendimų, kristi pasitikėjimas žiniasklaida, o kartu ir politikais, nes skaitytojas, klausytojas arba žiūrovas nėra tikras, ar tai, kas pateikiama, yra tiesa ir kiek apskritai pateikiamu faktu galima tikėti. Tokių pavyzdžių jau galima rasti ir Lietuvoje. Nuo 2003 m. rugsėjo iki 2004 m. kovo pasitikėjimas Lietuvos žiniasklaida krito nuo 65 proc. iki 45 proc., o nepalankiai ją vertinančiųjų skaičius išaugo 20 proc. (Nevinskaitė, 2006). Tai sietina su žiniasklaidos priemonių laiky-

sena buvusio Prezidento Rolando Pakso skandalo atžvilgiu, kai vienos užėmė Prezidentūros kritikų poziciją, kitos – gynė. Žiniasklaidos priemonių konkuravimas tarpusavyje, dažnai ir asmeninių politikų gyvenimo detalių viešinimas (manytina ne be suinteresuotų asmenų pastangų) pakirto pasitikėjimą žiniasklaida.

Pasitikėjimo žiniasklaida problema itin aktuali krizių atveju (pavyzdžiui, nutikus ekologiškai katastrofai ar didžiulei pramoninei avarijai), kai gali atsitikti taip, kad visuomenė tiesiog netikės žiniasklaidos pateikiama informacija arba neįvertins galimo krizės poveikio.

Dienotvarkės nustatymo efektas priimant nepilnamečių apsaugos įstatymą

Siekiant įrodyti, kad politikai, norėdami būti pastebėti ir atkreipti į save dėmesį, stengiasi būti žiniasklaidos naujienų šaltiniai, buvo pasirinktas naujos redakcijos Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymo (toliau – Nepilnamečių apsaugos įstatymo) svarstymo ir priėmimo Lietuvos Respublikos Seime 2009 m. atvejis. Įstatymo projektas Seimo komitetams buvo pateiktas svarstyti 2008 m. gruodį. Pagrindiniu šio įstatymo svarstymo komitetu buvo paskirstas Seimo Švietimo, kultūros ir mokslo komitetas (pirmininkas – konservatorius Valentinas Stundys). Naujasis įstatymo projektas išsiskyrė tuo, kad numatė gerokai griežčiau reglamentuoti ir riboti galimą žalingą nepilnamečiams įvairių žiniasklaidos priemonių pateikiamą informaciją. Tai sudarė prielaidą viešojoje erdvėje kilti karštomis diskusijoms, kurios netilo dar nė nepradėjus svarstyti įstatymo projekto. Netruko tuo pasinaudoti ir politikai.

Šio tyrimo (atvejo analizės) **tikslas** yra įrodyti, kad tie politikai, kurie svarstant ir priimant įstatymą daugiausia kalbėjo Seimo plenariniuose posėdžiuose, buvo dažniausiai Lietuvos internetinės žiniasklaidos ir vieno iš dienraščių pasitelkti kaip naujienų šaltiniai, neatsižvelgiant į kalbos turinį.

Tyrimo hipotezė – tie politikai, kurie daugiausia kalbėjo plenariniuose posėdžiuose, buvo dažniausiai cituojami interneto naujienų portaluose.

Pradiniu tyrimo etapu buvo peržiūrėtos visos 2009 m. Seimo plenarinių posėdžių darbotvarkės ir iš jų atsirinkta vienuolika Seimo plenarinių posėdžių, vykusių nuo 2009 m. birželio 2 d. iki 2009 m. gruodžio 22 d., t. y. tie posėdžiai, kuriuose buvo svarstytas nepilnamečių įstatymas. Iš 11 plenarinių posėdžių 9-iouose šis įstatymas buvo svarstomas iš esmės. Viename posėdyje svarstymą buvo pasiūlyta atidėti, kitame (paskutiniame, gruodžio 22 d.) – įstatymas patvirtintas formaliai, nes gruodžio 17 d., išiplieskus diskusijoms dėl šio įstatymo ir joms užsitęsus iki vėlyvo vakaro, nebebuvo kvorumo jam patvirtinti.

Tyrimo tikslui pasiekti pasirinktas statistinės turinio analizės metodas. Pirmiausia buvo skaičiuojama, kas ir kiek kalbėjo įstatymo svarstymo metu, kiek kartų politikų nuomonės Nepilnamečių įstatymo klausimu buvo cituojamos žiniasklaidoje. Politikų pasisakymai buvo grupuojami pagal:

- kalbų ilgį ir kalbėjimo dažnumą. Šiuo kriterijumi buvo siekiama nustatyti aktyviausius Seimo narius;
- kalbų trukmę ir dažnumą pagal skirtingas Seimo frakcijas. Šiuo kriterijumi buvo siekiama nustatyti, ar buvo ryšys tarp pasisakymų ilgio ir dažnumo priklausomai nuo to, ar frakcija yra valdančioji ar opozicinė.

Apžvelgus, kiek ir kaip dažnai politikai kalbėjo Seimo plenariniuose posėdžiuose, ir siekiant patikrinti, ar tikrai dažni pasisakymai jiems užtikrino žiniasklaidos dėmesį, toliau buvo atlikta interneto naujienų tinklalapių ir dienraščio „Respublika“ publikacijų analizė. Ši žiniasklaida pasirinkta dėl to, kad yra gerokai operatyvesnė negu tradicinė žiniasklaida. Be to, ir pagal naujienų kiekį ji taip pat lenkia tradiciją, nes jos neriboja plotas ar laikas. Pasirinkti keturi populiariausi interneto naujienų tinklalapiai Lietuvoje ir papildomai palyginti – dienraštis „Respublika“. Šis dienraštis pasirinktas dėl to, kad 2009 m. jis, priešingai nei kiti dienraščiai, dar neturėjo savo interneto naujienų tinklalapio, neskelbė laikraščio publikacijų internete.

Žiniasklaidos turinio analizė buvo atliekama skaičiuojant publikacijas, kuriose cituojami Seime svarstant Nepilnamečių įstatymą pasisakę parlamentarai.

Kiekybinė pasisakymų analizė buvo papildyta kokybine, siekiant paaiškinti politikų citavimo žiniasklaidoje motyvus ir tendencijas.

Seimo narių pasisakymų Seimo posėdžiuose, kuriuose svarstytas Nepilnamečių apsaugos įstatymas, analizė

Seimo narių visų pasisakymų trukmė. Pirmiausia buvo siekiama nustatyti, kurie Seimo nariai apskritai kalbėjo svarstant Nepilnamečių apsaugos įstatymą ir kurie iš jų – ilgiausiai (1 lentelė, laikas nurodomas sekundėmis). Į tyrimą nebuvo įtrauktos Seimo pirmininkės ir jos pavaduotojų kalbos pirmininkaujant posėdžiui. Tai daugiausiai būdavo techninio pobūdžio pasisakymai vedant posėdžius, nereišskiant nuomonės apie pateikiamą įstatymo projektą.

1 lentelė. Seimo narių kalbėtas laikas (sekundėmis) Seimo plenariniuose posėdžiuose svarstant Nepilnamečių apsaugos įstatymą

Seimo narys	Kalbėtas laikas (sek.)	Seimo narys	Kalbėtas laikas (sek.)
V. Stundys (TS-LKDF)	3623	A. Salamakinas (LSDPF)	169
V. P. Andriukaitis (LSDPF)	1734	V. Aleknaitė-Abramikienė (TS-LKDF)	126
M. Zasčiurinskas (DPF)	1721	A. Kubilius (TS-LKDF)	123
P. Gražulis (TTF)	1715	J. Sabatauskas (LSDPF)	119
E. Klumbys (TTF)	1397	K. Uoka (TS-LKDF)	115
G. Songaila (TS-LKDF)	1249	V. M. Čigrijienė (TS-LKDF)	84
M. A. Pavilionienė (LSDPF)	1101	R. Smetona (TTF)	72
Č. Stankevičius (TS-LKDF)	1095	J. Dautartas (TS-LKDF)	68
S. Stoma (TS-LKDF)	858	R. J. Dagys (TS-LKDF)	60
B. Vėsaitė (LSDPF)	722	L. Graužinienė (DPF)	55
K. Masiulis (TS-LKDF)	652	K. Kuzminskas (TS-LKDF)	53
M. Adomėnas (TS-LKDF)	650	E. Pupinis (TS-LKDF)	48
R. Baškienė (MSF)	593	A. Baukutė (TPPF)	46
K. Daukšys (DPF)	569	V. Grubliauskas (LSF)	43
A. Dumbrava (TTF)	549	A. Matulas (TS-LKDF)	41
A. Sysas (LSDPF)	509	A. Lydeka (LiCSF)	39
A. Mazuronis (TTF)	423	S. Endzinas (LSF)	38
G. Navaitis (LSF)	397	J. Razma (TS-LKDF)	32
V. Mazuronis (TTF)	347	V. Valkiūnas (VLF)	29
A. Šedžius (LDPF)	331	S. Šedbaras (TS-LKDF)	28
E. Vareikis (TS-LKDF)	316	D. Jankauskas (TS-LKDF)	21
S. Pečeliūnas (TS-LKDF)	275	E. Žakaris (LSDPF)	17
P. Saudargas (TS-LKDF)	269	D. Mikutienė (DPF)	15
M. Varaška (TPPF)	222	A. Valinskas (TPPF)	6
Č. Juršėnas (LSDPF)	194	J. Veselka (TTF)	4

Kaip matyti iš lentelės, pagal bendrą kalbėtą laiką ilgiausiai kalbėjo Seimo Švietimo, kultūros ir mokslo komiteto pirmininkas konservatorius Valentinas Stundys. Bendrai sudėjęs jis kalbėjo 1 val. ir 23 s. Tai galima paaiškinti tuo, kad Seimo Švietimo, kultūros ir mokslo komitetas buvo pagrindinis šio įstatymo svarstymo komitetas ir pirmininkas nuolat informuodavo apie komiteto siūlomus pakeitimus ir pasiūlymus, išdėstydavo argumentus siūlomiesiems pakeitimams priimti arba atmesti.

Kita vertus, kartais komiteto pirmininkas pareiškėdavo ir savo asmeninę nuomonę apie svarstomo įstatymo pataisus¹. Kiti daugiausia kalbėję (kaip matyti iš lentelės – V. P. Andriukaitis, P. Gražulis, E. Klumbys) apskritai yra vieni iš aktyviausių Seimo narių, teikiančių įstatymų projektus ir

¹ Seimo vakarinio nenumatyto plenarinio posėdžio Nr. 97 stenograma. Iš *lrs.lt* [interaktyvus]. 2009, liepos 7 d. [žiūrėta 2010 m. gruodžio 10 d.]. Prieiga per internetą: <http://www3.lrs.lt/pls/inter2/dokpaieska.showdoc_l?p_id=348121>.

2 lentelė. *Seimo narių pasisakymai Seimo plenariniuose posėdžiuose svarstant Nepilnamečių apsaugos įstatymą (kartų skaičius)*

Seimo narys	Kalbėtų kartų skaičius	Seimo narys	Kalbėtų kartų skaičius
V. Stundys (TS-LKDF)	50	A. Salamakinas (LSDPF)	5
V. P. Andriukaitis (LSDPF)	13	V. Aleknaitė-Abramikienė (TS-LKDF)	1
M. Zasčiurinskas (DPF)	18	A. Kubilius (TS-LKDF)	2
P. Gražulis (TTF)	19	J. Sabatauskas (LSDPF)	2
E. Klumbys (TTF)	16	K. Uoka (TS-LKDF)	2
G. Songaila (TS-LKDF)	12	V. M. Čigrijienė (TS-LKDF)	2
M. A. Pavilionienė (LSDPF)	11	R. Smetona (TTF)	2
Č. Stankevičius (TS-LKDF)	9	J. Dautartas (TS-LKDF)	1
S. Stoma (TS-LKDF)	13	R. J. Dagys (TS-LKDF)	2
B. Vėsaitė (LSDPF)	8	L. Graužinienė (DPF)	1
K. Masiulis (TS-LKDF)	4	K. Kuzminskas (TS-LKDF)	1
M. Adomėnas (TS-LKDF)	9	E. Pupinis (TS-LKDF)	1
R. Baškienė (MSF)	5	A. Baukutė (TPPF)	1
K. Daukšys (DPF)	6	V. Grubliauskas (LSF)	2
A. Dumbrava (TTF)	6	A. Matulas (TS-LKDF)	1
A. Sysas (LSDPF)	5	A. Lydeka (LiCSF)	2
A. Mazuronis (TTF)	3	S. Endzinas (LSF)	1
G. Navaitis (LSF)	7	J. Razma (TS-LKDF)	1
V. Mazuronis (TTF)	4	V. Valkiūnas (VLF)	1
A. Šedžius (LDPF)	4	S. Šedbaras (TS-LKDF)	1
E. Vareikis (TS-LKDF)	1	D. Jankauskas (TS-LKDF)	1
S. Pečeliūnas (TS-LKDF)	5	E. Žakaris (LSDPF)	1
P. Saudargas (TS-LKDF)	1	D. Mikutienė (DPF)	1
M. Varaška (TPPF)	5	A. Valinskas (TPPF)	1
Č. Juršėnas (LSDPF)	3	J. Veselka (TTF)	1

juos svarstančių². Pažymėtinas pirmą kartą į Seimą išrinkto Darbo partijos atstovo M. Zasčiurinsko aktyvumas. Socialdemokratė M. A. Pavilionienė taip pat aktyviai pasisakė šia tema ir tai tik patvirtina jos įvaizdį – aktyvios kovotojos už lygias teises, galimybes, už homoseksualų teises.

Gana nemažai kalbėjo ir G. Songaila:

šis Seimo narys tuo metu dar priklausė Seimo TS-LKD frakcijai, kartu ir šiai partijai, iki įsiliejant į TS-LKD jis buvo Tautininkų partijos lyderis (partijos, kuri visada pasižymėjo kraštutinėmis, labai konservatyviomis pažiūromis, kuri yra tik už tradicinę šeimą ir nepripažįsta seksualinių mažumų³) ir šio įstatymo svarstyimo metu

² *Seimo narių pateikti dokumentai*. Iš *lrs.lt* [interaktyvus]. 2010, gruodžio 10 d. [žiūrėta 2011 m. lapkričio 20 d.]. Prieiga per internetą: <http://www3.lrs.lt/pls/inter/w5_smn_akt_new.seim_nar_proj?p_start=2008+11+17>.

³ Šeima. In *tautininkusajunga.lt* [interaktyvus]. 2011, lapkričio 20 d. [žiūrėta 2011 m. lapkričio 20 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.tautininkusajunga.lt/principai/seima.html>>.

aiškiai išsiskyrė jo itin kritiškas požiūris seksualinių mažumų klausimu. Tai kartu leido šiam politikui patekti į žiniasklaidos akiratį kaip vienam iš aktyviausių naujojo Nepilnamečių įstatymo šalininkų.

Kalbėto laiko skaičiavimais, tarp ilgiausiai kalbėjusių yra ir TS-LK frakcijos narys Č. Stankevičius, nors jis, svarstant šį įstatymą, ypatingomis frazėmis, vaizdingais posakiais ar reikšmingais pasiūlymai neišsiskyrė. Jo kalbėtas laikas susideda tik iš pasisakymo lapkričio 10 d. plenariniame posėdyje, kuriame pristatė rezoliuciją dėl Seimo nuomonės apie Europos Parlamento rezoliuciją „Dėl Lietuvos Respublikos nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymo“, kurią parengė netgi ne jis pats, o frakcijos kolega M. Adomėnas. Taigi, nors bendra kalbėjimo trukmė tik iš dalies parodo, kurie Seimo nariai buvo aktyviausi svarstant Nepilnamečių įstatymą, tikslinga Seimo narius suskirstyti ir pagal pasisakymų skaičių (žr. 2 lentelę).

Seimo narių pasisakymų dažnis. Suskaičiavus kiekvieno Seimo nario pasisakymų skaičių, pirmasis dešimtukas persiskirsto vietomis, tačiau tendencija išlieka panaši: tie patys Seimo nariai, kurie kalbėjo ilgiau, kalbėjo ir dažniausiai. Bendrame kontekste kiek išsiskiria Liberalų sąjūdžio frakcijos narys Gediminas Navaitis, kurį pagal kalbėtų kartų skaičių taip pat galima priskirti prie sąrašo lyderių – aktyviai Nepilnamečių įstatymo svarstymo metu kalbėjusių ir teikusių siūlymus Seimo narių.

Iš lentelės matyti, kad, pavyzdžiui, V. P. Andriukaitis pagal kalbėjimo laiką nusileidžia tik V. Stundžiui, tačiau pagal kalbėtų kartų skaičių jį lenkia ir DPF narys M. Zaščirinskas, ir TTF nariai P. Gražulis ir E. Klumbys, su juo susilygina dar ir

TS-LKDF atstovas S. Stoma. Akivaizdu, kad kai kurie Seimo nariai (pavyzdžiui, V. P. Andriukaitis, Č. Stankevičius, K. Masiulis), kalbėjo mažiau kartų, bet ilgiau. Paprastai ilgesnio kalbėjimo metu pateikiama mažiau konkrečių pasiūlymų, tačiau jis užtikrina didesnę matomumą, o trumpos frazės užtikrins patekimą į žiniasklaidos akiratį tik tuo atveju, jeigu jos bus išraiškingos, emocingos, aiškiai išsiskiriančios iš konteksto, sukeliančios pyktį, nuostabą ir pan.

Ilgiausi pasisakymai. Ilgiausiai trukusios Seimo narių kalbos analizuojama tema pateikiamos 3 lentelėje. Net 10 pasisakymų šiuo klausimus truko ilgiau kaip 5 minutes, o ilgiausiai kalbėjusiųjų vieną kartą sąrašė figūruoja tie patys Seimo nariai, kurie apskritai daugiausia diskutavo dėl aptariamo įstatymo. Tiesa, šiame sąrašė išsiskiria E. Vareikis, kuris kalbėjo tik vienintelį kartą, tačiau ilgiau kaip 5 min. Panašus yra ir P. Saudargo atvejis (TS-LKDF): jis kalbė-

3 lentelė. *Ilgiausiai vieną kartą kalbėję asmenys (ilgiausios kalbos)*

Seimo narys	Trukmė	
	sek.	min.
Č. Stankevičius (TS-LKDF)	593	9,9
V. Stundys (TS-LKDF)	354	5,9
G. Songaila (TS-LKDF)	347	5,8
G. Songaila (TS-LKDF)	330	5,5
B. Vėsaitė (LSDPF)	322	5,4
M. Zasčiurinskas (DPF)	321	5,4
P. Gražulis (TTF)	320	5,3
E. Vareikis (TS-LKDF)	316	5,3
M. Zasčiurinskas (DPF)	302	5,0
M. Adomėnas (TS-LKDF)	302	5,0
M. A. Pavilionienė (LSDPF)	297	5,0

jo tik kartą per 10 posėdžių, tačiau ta kalba truko 269 sekundes.

Pasisakymų pasiskirstymas pagal frakcijas. Įdomu tai, kad iš valdančiosios koalicijos daugiau kalbėjo didžiausios TS-LKD frakcijos nariai. Kartu sudėjus jie kalbėjo daugiau kaip 2,5 val. Dvigubai mažiau kalbėjo opozicinės Socialdemokratų partijos frakcijos nariai, nuo jų nedaug atsiliko Tvarcos ir teisingumo frakcija (žr. 4 lentelę).

4 lentelė. *Seimo frakcijų pasisakymai Nepilnamečių apsaugos įstatymo klausimu (sekundėmis ir kartais)*

Frakcija	Sekundės	Kartai
Tėvynės sąjungos – Lietuvos krikščionių demokratų	9786	138
Lietuvos socialdemokratų	4896	52
Tvarcos ir teisingumo	4507	51
Darbo partijos	2345	26
Mišri Seimo narių grupė	593	5
Liberalų sąjūdžio	440	10
Vieningosios Lietuvos	251	6
Tautos prisikėlimo partijos	52	2
Liberalų ir centro partijos	39	2

Apskritai opozicijos atstovai kalbėjo ilgiau negu valdančiųjų partijų frakcijų atstovai: atitinkamai 10317 s ir 11999 s, arba 45,0 proc. ir 52,4 proc. Tačiau pagal kalbėtų kartų skaičių matyti, kad dažniau kalbėjo valdančiosios daugumos atstovai – 152 kartus, arba 52,0 proc. visų pasisakymų, opozicijos atstovai – 135 kartus, arba 46 proc. visų pasisakymų. Nepastebėta, kad vienos kurios pusės atstovai vien tik pritartų ar nepritartų įstatymo projektui. Duomenys rodo, kad tiek opozicijos, tiek valdančiosios daugumos bendro sutarimo

Nepilnamečių įstatymo klausimu nebuvo, o įstatymo priėmimas nepriklausė nuo valdančiosios daugumos bendro sutarimo. Taigi galima daryti pirminę prielaidą, kad tiek valdančiosios koalicijos, tiek opozicijos atstovai turėjo vienodus šansus patekti į žiniasklaidos dienotvarkę.

Kokybinė Seimo narių pasisakymų analizė. Atlikus Seimo narių pasisakymų kiekybinę analizę išryškėjo, kad tiek valdančiosios daugumos, tiek opozicijos atstovai buvo beveik vienodai aktyvūs svarstydami Nepilnamečių apsaugos įstatymą. Tai rodo, kad iš tikrųjų tokiu atveju neužtenka tik formaliai pasisakyti, norint būti pastebėtam ir pacituotam žiniasklaidos.

Analizuojant posėdžių stenogramas išryškėjo, kad dažnai diskusijos iš tikrųjų nukrypavo nuo temos, įstatymo projekto esmę užgoždavo emocingi pareiškimai, pasisakymai, pykčio protrūkiai, pramanai, kaltinimai ar šiaip pareiškimai, nesusiję su tema (ypač tai pasakytina apie Tvarcos ir teisingumo frakcijos atstovus). Pavyzdžiui:

P. Gražulis (TTF): *Gerbiamoji pirmininke, žinot, jeigu tai kalbėtų liberalai, aš suprasčiau, socialdemokratai – suprasčiau, bet krikščionys demokratai! Jūs keliate, vienu žodžiu, tuos visus... į padanges, tai jūsų aukso fondas!!!⁴*

P. Gražulis (TTF): *Gerbiamieji kolegose, vėl 2K projektas – socialdemokratai ir krikščionys demokratai. Kad socialdemokratai gina tuos visus „pedikus“, homoseksualus, suprantama...⁵*

⁴ Seimo rytinio plenarinio posėdžio Nr. 89 stenograma. Iš *lrs.lt* [interaktyvus]. 2009, birželio 16 d. [žiūrėta 2010 m. gruodžio 10 d.]. Prieiga per internetą: <http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_1?p_id=346231>.

⁵ Seimo nenumatyto plenarinio posėdžio Nr. 151 stenograma. Iš *lrs.lt* [interaktyvus]. 2009, gruodžio 2 d. [žiūrėta 2010 m. gruodžio 10 d.]. Prieiga per internetą: <http://www3.lrs.lt/pls/inter2/dokpaieska.showdoc_1?p_id=359939>.

A. Salamakinas (LSDPF): *Kadangi Socialdemokratų frakcijoje buvo daug neaiškumo dėl klimato kaitos, mes visus tuos neaiškumus išsiaiškinome ir pasiryžę balsuoti. Klimatas pasikeitė ir norėtume, kad dabar būtų balsuojama dėl šito įstatymo.*⁶

P. Gražulis (TTF): *<...> Prezidentas nuolat deklaruoja, kad jis remia moralines vertybes, bet nuosekliai savo veiksmais kovoja prieš moralines vertybes. Jis nuolat Seime kalbėjo ir pasisakė prieš oligarchinį valdymą, bet pasirašė LEO LT įstatymą. Taigi, man atrodo, Prezidentas galų gale per aštuonerius metus apnuogino pats save ir parodė, kas jis yra. Bet gaila, kad taip vėlai pamatė Seimas ir spauda. Aš iš karto mačiau, kad Prezidentas – kagėbis-tų gynėjas, oligarchų gynėjas ir dar gėjų gynėjas.*⁷

Kad panašaus pobūdžio pasisakymai sulaukė žiniasklaidos dėmesio, rodo pastarosios P. Gražulio citatos citavimas žiniasklaidoje. Pavyzdžiui, 2009 m. liepos 7 d. www.delfi.lt publikacijoje „Svarstant nepilnamečių psichiką sauganti įstatymą – įspėjimai už V. Adamkaus įžeidimą“.

Pasitaikė ir žmonių, kurie savo teiginius bandė pagrįsti bendrąja žmogaus teisių praktika ar moksliniais tyrimais, tačiau buvo atvirai sumenkinti dėl kitokio požiūrio:

P. Gražulis (TTF): *Gerbiamosios M. A. Pavilionienės aiškinimai, kad šie žmonės tokie gimsta, yra netiesa. Tai yra labai akivaizdus melas. Yra tūkstančiai žmonių, kurie liudija savo gyvenimu, sugrįžę į normalų gyvenimą. Jie yra pasveikę. Ir jie yra dėkingi, kad gali kurti šeimas,*

gyventi normalų gyvenimą ir susilaukti vaikų. Todėl nereikia apgaudinėti, prisi-dengiant mokslo kažkokia skraiste, aiškin-ti, kad tie žmonės negali grįžti į normalų gyvenimą.

*Mes turėtume daugiau dėmesio skirti jaunimui, vaikams, kad jie nepasektų šiuo blogu pavyzdžiu, kad jie smerktų mūsų vi-suomenėje visa tai, ką Europa laiko kažko-kia vertybe. Seksualiniai iškrypimai šian-dien Europoje laikomi viena iš didžiausių vertybių. Aš manau, tai yra Europos su-puvimo, visiško nusigręžimo nuo esminių žmogiškų vertybių... Ir Europai yra gėda. O mes parodėme, kad mes turime savo ver-tybes, turime požiūrį į vertybes ir mes jas ginsime.*⁸

E. Klumbys (TTF): *Aš klausiu, kodėl pūvantis „Eurosojuzas“ taip išsigando šio mūsų įstatymo? Ogi dėl to, kad mes liko-me viena iš nedaugelio Europos šalių, kuri dar sugeba atsilaukyti prieš homoseksua-lios ideologijos atakas.*⁹

Kaip diskusijos vykdavo ir kuo jos bai-gavosi, parodo šios citatos:

M. A. Pavilionienė (LSDPF): *Man vie-nas ir tas pats. Darykite, ką norite.*¹⁰

I. Degutienė (PIRMININKĖ): *Jeigu esate nepatenkinti, kreipkitės į Etikos ir procedūrų komisiją dėl vedimo tvarkos ir nustokite iš vietos šūkaloję.*¹¹

⁸ Seimo vakarinio nenumatyto plenarinio posėdžio Nr. 150 stenograma. Iš lrs.lt [interaktyvus]. 2009, gruodžio 1 d. [žiūrėta 2010 m. gruodžio 10 d.]. Prieiga per internetą: <http://www3.lrs.lt/pls/inter2/dokpaieska.showdoc_l?p_id=359593>.

⁹ Ten pat.

¹⁰ Seimo vakarinio plenarinio posėdžio Nr. 162 stenograma. Iš lrs.lt [interaktyvus]. 2009, gruodžio 17 d. [žiūrėta 2010 m. gruodžio 10 d.]. Prieiga per internetą: <http://www3.lrs.lt/pls/inter2/dokpaieska.showdoc_l?p_id=361640>.

¹¹ Seimo rytinio plenarinio posėdžio Nr. 137 stenograma. Iš lrs.lt [interaktyvus]. 2009, lapkričio 10 [žiūrėta 2010 m. gruodžio 10 d.]. Prieiga per internetą: <<http://>

⁶ Ten pat.

⁷ Seimo vakarinio nenumatyto plenarinio posėdžio Nr. 97 stenograma. Iš lrs.lt [interaktyvus]. 2009, liepos 7 d. [žiūrėta 2010 m. gruodžio 10 d.]. Prieiga per internetą: <http://www3.lrs.lt/pls/inter2/dokpaieska.showdoc_l?p_id=348121>.

Akivaizdu, kad dalis Seimo narių buvo suinteresuoti ne savo pateikiamų siūlymų kokybe ar prasingumu, kiek kiekybe, kuri leistų jiems dažniau pasisakyti ir būti matomiems. Tai įrodo ir šis dialogas iš 2009 m. gruodžio 17 d. Seimo plenarinio posėdžio:

PIRMININKĖ. *Gerai, ačiū. Kaip su-pratau, M. A. Pavilionienė atsiėmė savo pasiūlymą. S. Stoma, taip... Dabar ką darom dėl E. Klumbio, kurio nėra salėje? Yra? Atsiprašau. Egidijau Klumby, jūs pri-statysit tada savo pataisą? Prašom. Korte-lę įdėkit.*

E. KLUMBYS (TTF). *Kad pacituo-tumėt pasiūlymą, aš jį pakomentuočiau. (Juokas salėje)*

PIRMININKĖ. *Pirmininke, pakarto-kit.*

V. STUNDYS (TS-LKDF). *Jūs siūlote išbraukti 13 punktą. (Juokas salėje)*

PIRMININKĖ. *Ir komitetas tam ne-pritaria.*

E. KLUMBYS (TTF). *Gerbiamasis pirmininke, gerbiamieji kolegos, jeigu aš siūlau išbraukti 13 punktą, aš manau, kad tai yra ganėtinai protinga. (Juokas, ploji-mai salėje)¹²*

Taigi nors nurodytos kalbų ištraukos ir išsiskiria iš bendro konteksto, tačiau kartu jos užtikrina didesnę matomumą nepaisant, ar yra susijusios su tema, ar ne. Tokie pa-reiškimai provokuoja, gilina ir ilgina pačią diskusiją ne tik tarp Seimo narių, bet ir vie-šojoje erdvėje.

Politikai žiniasklaidoje Nepilnamečių apsaugos įstatymo svarstymo atveju

Žiniasklaidos turinio analizė. Kiek kurie politikai buvo cituojami Lietuvos internetiniuose naujienų tinklalapiuose ir dienraštyje „Respublika“ įstatymo svarstymo ir priėmimo laikotarpiu (nuo 2008 m. gruodžio iki 2009 m. gruodžio), pateikiama 5 lentelėje.

Iš šios lentelės matyti, kad dienraštyje „Respublika“ daugiausia buvo cituojami P. Gražulio, G. Songailos pasisakymai, išsiskyrę savo emocingumu. Internetinis dienraštis *bernardinai.lt*, atvira remia krikščioniškąsias tradicines vertybes, kad akivaizdu, kad ir šio įstatymo priėmimo atveju daugiau citavo šias vertybes akcentuojančius politikus (G. Songailą). Šis interneto naujienų tinklalapis apskritai mažiau citavo politikų pranešimus, išsiskiriančius iš konteksto, ir vienintelis, į kurio akiratį nepateko P. Gražulio ir E. Klumbio pareiškimai.

Iš 6 lentelės matyti, kurie politikai apskritai sulaukė daugiau visų pasirinktų žiniasklaidos priemonių dėmesio, t. y. kuriems pavyko įsiterpti į žiniasklaidos dienotvarkę:

Iš analizės aiškėja, kad kuo daugiau politikai kalbėjo ir kuo jų kalbos buvo išskirtinesnės – tuo dažniau jie naujienose cituojami kaip šaltiniai, tuo dažniau jų pasisakymai pristatomi žiniasklaidoje. Žinoma, negalima atmesti tikimybės, kad tam įtakos galėjo turėti ir asmeniniai politiko ryšiai su žiniasklaida, jo būdo, asmenybės bruožai. Taip pat paaiškėjo, kad tie Seimo nariai, kurie kalbėjo monotoniškai ir tik formaliai pristatydavo vieną ar kitą klausimą (pavyzdžiui, Č. Stankevičius raštą dėl Europos Parlamento rezoliucijos), žinias-

www3.lrs.lt/pls/inter2/dokpaieska.showdoc_l?p_id=357559>.

¹² *Seimo vakarinio plenarinio posėdžio Nr. 162 stenograma.* Iš *lrs.lt* [interaktyvus]. 2009, gruodžio 17 d. [žiūrėta 2010 m. gruodžio 10 d.]. Prieiga per internetą: <http://www3.lrs.lt/pls/inter2/dokpaieska.showdoc_l?p_id=361640>.

5 lentelė. *Politikų citavimas Lietuvos internetinėje žiniasklaidoje ir dienraštyje „Respublika“, svarstant ir priimant Nepilnamečių apsaugos įstatymą*

Seimo narys	Kalbėtų kartų skaičius per posėdžius	Publikacijų, kuriose cituotas politikas, skaičius žiniasklaidoje				
		Delfi.lt	Lrytas.lt	Alfa.lt	Bernardinai.lt	Respublika
V. Stundys	50	2	1	5	1	2
P. Gražulis	19	15	5	4	0	4
M. Zasčiurinskas	18	3	1	4	1	1
E. Klumbys	16	3	1	5	0	2
V. Andriukaitis	13	6	2	0	1	1
S. Stoma	13	5	1	3	1	2
G. Songaila	12	4	1	1	6	4
M. A. Pavilionienė	11	13	2	1	1	2
Č. Stankevičius	9	4	1	1	1	0
M. Adomėnas	9	8	3	4	0	1
B. Vėsaitė	8	9	2	4	1	3
G. Navaitis	7	4	1	1	0	1
K. Daukšys	6	2	0	2	0	0
A. Dumbrava	6	3	1	2	0	1
R. Baškienė	5	2	0	1	0	0
A. Sysas	5	4	1	1	0	0
S. Pečeliūnas	5	0	0	0	0	0
M. Varaška	5	0	0	0	0	0
K. Masiulis	4	4	0	0	0	0
A. Kubilius	2	0	0	1	2	1

6 lentelė. *Daugiausiai žiniasklaidos priemonių cituoti Seimo nariai (Nepilnamečių apsaugos įstatymo priėmimo atvejais)*

Seimo narys	Kiekis publikacijų, kuriose buvo paminėti	Seimo narys	Kiekis publikacijų, kuriose buvo paminėti
P. Gražulis	28	V. P. Andriukaitis	10
M. A. Pavilionienė	19	Č. Stankevičius	7
B. Vėsaitė	19	G. Navaitis	7
G. Songaila	16	A. Dumbrava	7
M. Adomėnas	16	K. Masiulis	4
S. Stoma	12	A. Kubilius	4
E. Klumbys	11	K. Daukšys	4
V. Stundys	11	R. Baškienė	3
M. Zasčiurinskas	10	A. Sysas	3

klaidoje gerokai rečiau buvo minimi kaip duomenų šaltiniai, nors pagal bendrą kalbėtą laiką ir kartus pateko tarp ilgiausiai ir dažniausiai kalbėjusiųjų. Tai įrodo ir V. Stundžio atvejis – nors pagal bendrą pasisakymo trukmę ir skaičių jis sąrašė yra pirmas, tačiau žiniasklaidoje dažniau už jį buvo cituojami net šeši politikai. Tai galima paaiškinti tuo, kad V. Stundys daugiausia formaliai pristatydavo Nepilnamečių apsaugos įstatymo pakeitimus kaip komiteto pirmininkas ir jokiais išraiškingais pasisakymais neišsiskyrė. Prielaidą, kad tie, kurie reiškė daugiausia emocijų, turėjo iš to daugiausia naudos (populiarumo atžvilgiu), taip pat patvirtina M. Zasčiurinsko atvejis: šis politikas pagal pasisakymų trukmę buvo tarp trijų ilgiausiai kalbėjusiųjų, o pagal cituojamumą jis yra tik 9-as. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad šis Seimo narys dažniausiai teikdavo argumentuotus paaiškinimus be emocijų intarpų¹³, o tai žiniasklaidai, kaip matyti, nepasirodė įdomu. Vadinasi, žiniasklaidai iš tikrųjų įdomu tai, kas išsiskiria iš visumos, šokiruoja, nustebina, piktna ar netgi linksmina skaitytoją: pramoginė žiniasklaidos funkcija nustelbia informacinę.

Išvados

Politikų ir žiniasklaidos priklausomybė yra neabejotina. Žiniasklaida konstruoja socialinę tikrovę, visuomenės vertybes,

¹³ Pavyzdžiui, 2009 m. birželio 2 d. Seimo rytiniame plenariniame posėdyje: „<...> Amerikiečių tyrimai rodo, kad vienos iš pagrindinių poveikio priemonių nepilnamečiams, kurios veikia per pašamone, tai yra žiniasklaida, ir mes pačiai žiniasklaidai duodame save kontroliuoti, kai žiniasklaidos principas yra pilnas, jiems reikia perduoti informaciją.“

nuomones, ji nusprendžia, ką verta publikuoti, kas verta visuomenės dėmesio, kas yra svarbu. Dėl to ji yra naudinga politikams siekiant parodyti save ir savo darbus. Savo ruožtu žiniasklaidai politikai naudingi kaip pagrindinis politinių naujienų šaltinis. Didėjant informacijos srautams, internete pateikiamos informacijos kiekiams, žurnalistai vis mažiau laiko skiria tiesioginiam bendravimui su politikais, vis dažniau naudoja iš anksto parengtą informaciją ir pranešimus. Dėl to politikai yra priversti galvoti, kaip išsiskirti iš informacijos srauto, kaip patekti į žiniasklaidą ir pasiūlyti jai tinkamą naujieną. Kaip parodė Nepilnamečių apsaugos įstatymo priėmimo atvejis, patekimą į žiniasklaidą svarstant įstatymų projektus gali garantuoti dažnas kalbėjimas plenarinių posėdžių metu ir emociingi, išraiškingi pasisakymai, sukuriantys dramą, intrigą, keliantys susipriešinimą, o priklausymas parlamentinei daugumai ar opozicijai neturi jokios įtakos. Taigi, nors žiniasklaida turėtų atlikti sarginio šuns funkciją ir gaunamą informaciją vertinti kritiškai, tačiau priimant Nepilnamečių apsaugos įstatymą ji dažnai akcentavo ne politinio lygmens klausimų svarstymo esmę, politikų argumentų priežastis, o politikų poelgius, emocijas ir provokavo politiką kalbėti kitokiu stiliumi, neįprastai. Iš to darytina išvada, kad žiniasklaida informacijos gavėją skatina priimti emocijomis grįstas, o ne racionalias išvadas. Ji neatspindi realybės, sudėlioja kitus akcentus, veiksmą pakreipia kita linkme. Taip pakertamas pasitikėjimas ne tik politikais, bet ir pačia žiniasklaida, kuri auditorijos akyse išskyla ne kaip nešališka žinių teikėja, bet kaip sensacijų ieškotoja.

LITERATŪRA

BALČYTIENĖ, Auksė; VINCIŪNIENĖ, Aušra (2010). Assessing Conditions for the Homogenisation of the European Public Sphere: How Journalists Report, and Could Report, on Europe. In Bee, Cr.; Bozzini, E. (eds.) *Mapping the European Public Sphere: Institutions, Media and Civil Society*. Ashgate, p. 141–158.

McCOMBS, Maxwell (2004). *Setting the Agenda: The Mass Media and Public Opinion*. Cambridge, UK: Polity Press, 2004, p. 1–20. ISBN 9780745623139.

McQUAIL, Denis (2010). *Mcquail's mass communication theory*. 6th ed. Los Angeles [Calif.]: Sage Publications, p. 52–66. ISBN 9781849202923.

McNAIR, Brian (2011). *An Introduction to Political Communication*. 5th ed. New York: Routledge, p. 3–14. ISBN 9780415596442.

NEVINSKAITĖ, Laima (2006). Žiniasklaidos

kokybė: nepatenkinti publikos lūkesčiai. Iš *Neatrasta galia: Lietuvos pilietinės visuomenės žemėlapis*. Vilnius: Versus aureus, p. 180–198. ISBN 9955699442.

SCHULZ, Winfried (2008). *Politische Kommunikation: theoretische Ansätze und Ergebnisse empirischer Forschung*. Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften, 2. Auflage, S. 21–39. ISBN 9783531329628.

STRÖMBÄCK, Jesper; NORD, Lars (2006). Do Politicians Lead the Tango? A Study of the Relationship Between Swedish Journalists and their Political Sources in the Context of Election Campaigns. *European Journal of Communication*, vol. 21(2), p. 147–164.

RIDOUT, Travis N.; MELLEN Jr., Rob (2007). Does the Media Agenda Reflect the Candidates' Agenda? *The Harvard International Journal of Press/Politics*, vol. 12(2), p 44–62.

ŠALTINIAI

Seimo narių pateikti dokumentai. Iš *lrs.lt* [interaktyvus]. 2010 m. gruodžio 10 d. [žiūrėta 2011 m. lapkričio 20 d.]. Prieiga per internetą: <http://www3.lrs.lt/pls/inter/w5_smn_akt_new.seim_nar_proj?p_start=2008+11+17>.

Seimo rytinio plenarinio posėdžio Nr. 89 stenograma. Iš *lrs.lt* [interaktyvus]. 2009 m. birželio 16 d. [žiūrėta 2011 m. lapkričio 20 d.]. Prieiga per internetą: <http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=346231>.

Seimo vakarinio nenumatyto plenarinio posėdžio Nr. 97 stenograma. Iš *lrs.lt* [interaktyvus]. 2009 m. liepos 7 d. [žiūrėta 2011 m. lapkričio 20 d.]. Prieiga per internetą: <http://www3.lrs.lt/pls/inter2/dokpaieska.showdoc_l?p_id=348121>.

Seimo rytinio plenarinio posėdžio Nr. 137 stenograma. Iš *lrs.lt* [interaktyvus]. 2009 m. lapkričio 10 d. [žiūrėta 2010 m. gruodžio 10 d.]. Prieiga per internetą: <http://www3.lrs.lt/pls/inter2/dokpaieska.showdoc_l?p_id=357559>.

Seimo vakarinio nenumatyto plenarinio posėdžio Nr. 150 stenograma. Iš *lrs.lt* [interaktyvus]. 2009 m. gruodžio 1 d. [žiūrėta 2010 m. gruodžio 10 d.]. Prieiga per internetą: <http://www3.lrs.lt/pls/inter2/dokpaieska.showdoc_l?p_id=359593>.

Seimo nenumatyto plenarinio posėdžio Nr. 151 stenograma. Iš *lrs.lt* [interaktyvus]. 2009 m. gruodžio 2 d. [žiūrėta 2010 m. gruodžio 10 d.]. Prieiga per internetą: <http://www3.lrs.lt/pls/inter2/dokpaieska.showdoc_l?p_id=359939>.

Seimo vakarinio plenarinio posėdžio Nr. 162 stenograma. Iš *lrs.lt* [interaktyvus]. 2009 m. gruodžio 17 d. [žiūrėta 2010 m. gruodžio 10 d.]. Prieiga per internetą: <http://www3.lrs.lt/pls/inter2/dokpaieska.showdoc_l?p_id=361640>.

Šeima. Iš *tautininkusajunga.lt* [interaktyvus]. 2011 m. lapkričio 20 d. [žiūrėta 2011 m. lapkričio 20 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.tautininkusajunga.lt/lt/principai/seima.html>>.

POLITICIANS AS A SOURCE OF NEWS: THE CASE OF ADOPTING THE LAW ON MINORS' PROTECTION

Adomas Taraskevičius

S u m m a r y

The media are one of the basic components of communication among the elements of democratic society. By informing the audience, the media ensure that citizens in cases like voting will make right decisions, and the authorities and politicians will be careful about their own actions in order to avoid criticism or negative attitudes of society or to become more popular and to get into government structures. On the other hand, by doing so as everybody else and just being part of the whole, governments and politicians are not interesting for the media. As a result, these two groups must always think how to attract attention

to themselves in the endless stream of information. The purpose of this article is to show the existence of politicians' desire to construct the media agenda (to be the source of news) while adopting the Law on Minors' Protection against Detrimental Effects of Public Information. The article also discusses the relationship between politicians and the media, the interdependence between politicians and the media. The author also shows how politicians try to attract the media by adopting laws and how the length and frequency of politicians' speeches during the reading of a particular law can attract the attention of the media and thus of the public.